

Sveriges lantbruksuniversitet
Swedish University of Agricultural Sciences

Viltskadecenter vid
Grimsö forskningsstation

Viltskadestatistik 2017

**Skador av fredat vilt
på tamdjur, hundar och gröda**

Viltskadestatistik 2017
Skador av fredat vilt på tamdjur, hundar och gröda

Författare: Jens Frank, Johan Månsson, Linda Höglund

Rapport från Viltskadecenter, SLU 2018-1
Utgivare: Viltskadecenter, Institutionen för ekologi, Sveriges Lantbruksuniversitet
Utgivningsdatum: 2018-03-07
Version 1.0

ISBN: 978-91-984193-5-1
© Viltskadecenter, Institutionen för ekologi, SLU

Omslagsfoto: Märken efter lodjursklor på ett dödat får.
Fotograf: Jens Frank

Rapporten kan laddas ned som pdf-dokument från Viltskadecenters webbplats:
www.slu.se/viltskadecenter

Den kan även beställas från:
Viltskadecenter, SLU, Grimsö forskningsstation,
730 91 Riddarhyttan

Innehåll

Inledning	2
<i>Delområden i statistiken</i>	3
1. Tamdjur	4
<i>Om statistiken</i>	4
<i>Utbetalade bidrag och ersättningar 2017</i>	4
<i>Skador på tamdjur 2017</i>	6
<i>Skador orsakade av björn 2017</i>	7
<i>Skador orsakade av lodjur 2017</i>	9
<i>Skador orsakade av varg 2017</i>	11
<i>Skador orsakade av örn 2017</i>	13
2. Hund	15
<i>Om statistiken</i>	15
<i>Skador på hundar 2017</i>	15
<i>Utbetalda bidrag och ersättningar 2017</i>	16
3. Gröda	18
<i>Om statistiken</i>	18
<i>Beviljade bidrag och ersättningar 2017</i>	18
<i>Skador på gröda 2017</i>	18

Inledning

Staten får i mån av tillgång på medel lämna bidrag för att förebygga skador av vilt och ersätta inträffade skador. Detta regleras i Viltskadeförordningen (2001:724) och Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd om bidrag och ersättningar för viltskador (NFS 2008:16) samt i Föreskrifter om bidrag och ersättning för rovdjursförekomst i samebyar (STFS 2007:9). Bidrag och ersättningar för viltskador utgår endast för vilt som inte får jagas under allmän jakttid.

Sedan våren 2010 lämnar länsstyrelserna bidrag till förebyggande åtgärder från Viltskadeanslaget till betesmarker på icke blocklagd mark. Bidrag till beteshagar på blocklagd mark ska istället sökas som miljöinvestering och finansieras med särskilda medel som anslagits av Jordbruksverkets Landsbygdsprogram. Medel från Landsbygdsprogrammet får endast användas till rovdjursavvisande stängsel på blocklagda betesmarker. Medlen används i första hand i län med fast förekomst av varg, där angreppen förväntas bli flest. För att få en kontinuerlig bild av vilka belopp som lagts på att förebygga rovdjursangrepp på tamdjur har vi sedan 1997 redovisat vilka medel som beviljats ur Viltskadeanslaget (Naturvårdsverket) och Landsbygdsprogrammet (Jordbruksverket) i samma tabeller och grafer i denna rapport. Från och med 2014 redovisas utbetalda bidrag istället för beviljade bidrag, eftersom alla beviljade bidrag inte utnyttjas. Observera att summorna för förebyggande åtgärder och ersättningar är avrundade till närmaste tusental, varför en del totalsummor inte alltid går jämt ut i tabellernas rader och kolumner.

I denna rapport redovisas de skador och bidrag som länsstyrelserna har registrerat. Av olika skäl kan enskilda länsstyrelser i enstaka fall vara försenade med registreringen vilket leder till att redovisningen blir ofullständig.

Delområden i statistiken

Redovisningen av viltskadestatistiken är indelad i tre delområden:

1. Tamdjur
2. Hund
3. Gröda

I delområde *Tamdjur* redovisas bidrag till åtgärder som syftar till att förebygga skador av fredat vilt på tamdjur samt skador på tamdjur och beviljade ersättningar för dessa. Statistiken omfattar andra tamdjur än ren. För att ersättning för tamdjur som angripits av rovdjur ska utgå måste skadorna ha besiktigats av en besiktningsman som är förordnad av länsstyrelsen. Besiktningsmännen utbildas av Viltskadecenter.

I delområde *Hund* redovisas ersättning för uppkomna skador av rovdjur på hundar samt antalet hundar som dödats eller skadats av respektive rovdjursart under året. För att ersättning för hundar som angripits av tamdjur ska beviljas gäller samma principer som för tamdjur (se ovan).

I delområde *Gröda* redovisas bidrag till åtgärder som syftar till att förebygga skador av fredat vilt på gröda inom jordbruket och ersättningar för uppkomna skador på gröda samt vilka skadegörare som observerats. Även skador på gröda måste besiktigas av en av länsstyrelsen förordnad besiktningsman för att ersättning ska kunna lämnas. Vid besiktningen bedömer besiktningsmannen storleken på skördebortfallet som orsakats av fredat vilt. Storleken på skördebortfallet ligger till grund för ersättningens storlek.

För åren 1997 - 2002 har uppgifter årligen insamlats från länsstyrelsernas beslut om bidrag och ersättningar samt från besiktningsprotokoll upprättade vid besiktningar av anmälda skador. Åren 2003 - 2015 har statistiken inom delområdena Tamdjur, Hund och Gröda hämtats från den nationella databasen Rovdjursforum. Från 2016 och framåt hämtas uppgifter från Rovbase och genom särskild rapportering från länsstyrelserna och Jordbruksverket.

1. Tamdjur

Om statistiken

Bidrag till åtgärder som syftar till att förebygga skador av rovdjur på tamdjur går oftast till uppsättning av rovdjursstängsel kring beteshagar. De vanligaste stängseltyperna är femtrådig elstängsel eller farnät kompletterat med två eltrådar (en låg och en hög). Bidrag ges oftast enbart till materialkostnaden, men ibland även till en del av arbetskostnaden. Bidrag kan även lämnas till andra former av såväl permanenta som akuta åtgärder. Sedan 1 januari 2009 har länsstyrelserna även möjlighet att själva använda viltskademedel för inköp av akuta förebyggande åtgärder som kan lånas ut till behövande djurägare under begränsade tidsperioder.

För att få en kontinuerlig bild av vilka belopp som lagts på att förebygga rovdjursangrepp på tamdjur sedan 1997 redovisas medel som utbetalats från Viltskadeanslaget och Landsbygdsprogrammet i samma tabeller och grafer i denna rapport. Observera att summorna för förebyggande åtgärder och ersättningar är avrundade till närmaste tusental, varför en del totalsummor inte alltid går jämt ut i tabellernas rader och kolumner.

Redovisningen av skador på tamdjur 2017 innefattar angrepp som inträffat under perioden 1 jan – 31 dec 2017. Skador på tamdjur redovisas dels som antal *angrepp* på tamdjur orsakade av björn, järv, kungsörn, lodjur och varg, dels som antal *djur* som angripits av respektive rovdjursart under året.

Samtliga skador i statistiken är besiktigade av länsstyrelsens besiktningsmän. Vid besiktning av tamdjur och hundar gör besiktningsmannen en bedömning av om döds- eller skadeorsaken är orsakad av ett stort rovdjur. I denna rapport redovisas endast fall där besiktningsmannen angivit att bedömningen är dokumenterad eller bedömd som säker. Angripande rovdjursart är den rovdjursart som besiktningsmannen bedömer har orsakat angreppet. Även tamdjur som saknas i samband med konstaterade rovdjursangrepp redovisas.

Utbetalade bidrag och ersättningar 2017

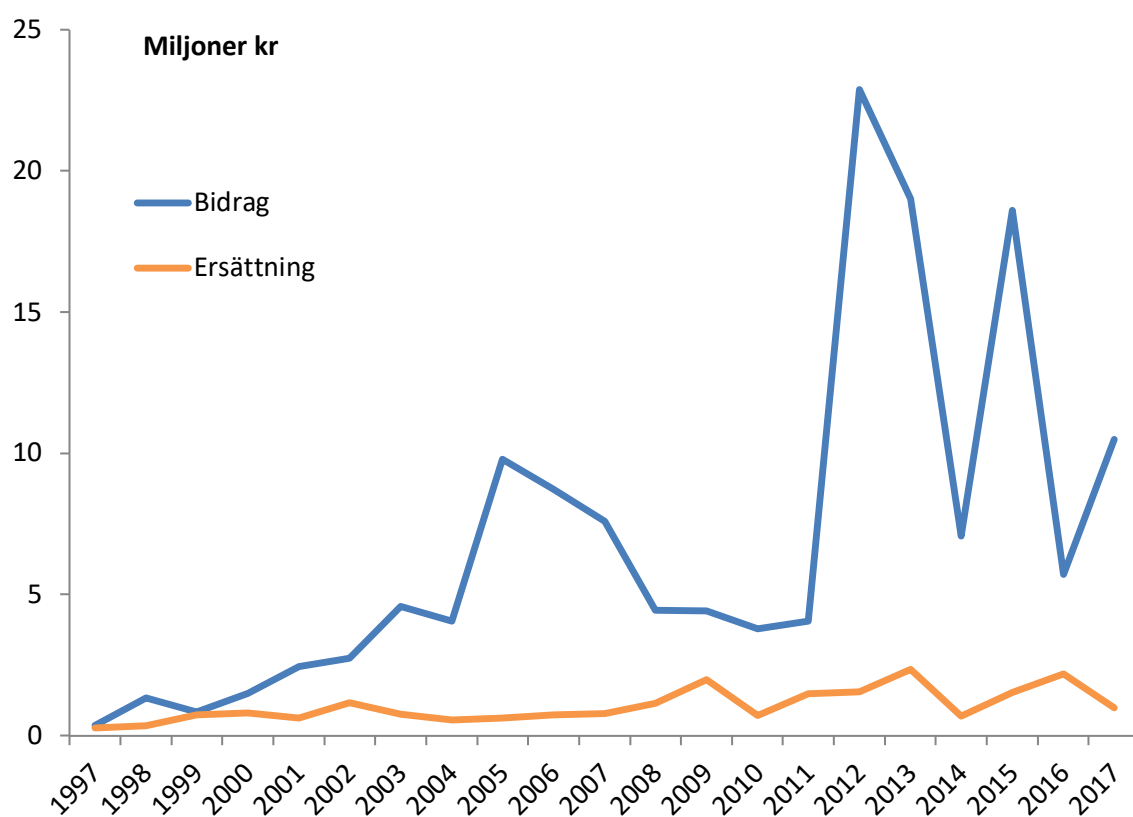
2017 gav länsstyrelserna bidrag om totalt 10,48 miljoner kronor för åtgärder som syftar till att förebygga skador av rovdjur. I tabell 1 och figur 1 redovisas utbetalda bidrag som finansierats med både Viltskadeanslaget och Landsbygdsprogrammet. Att bidraget vissa år ser ut att minska drastiskt hänger samman med landsbygdsprogrammets stödcykel, där Jordbruksverket med fyra års mellanrum får medel från EU att fördela.

Den sammanlagda ersättningen beviljad av länsstyrelserna för skador orsakade av stora rovdjur på tamdjur 2017 uppgick till 1,05 miljoner kronor (tabell 1 och figur 1).

Tabell 1. Av länsstyrelserna under 2017 utbetalda bidrag till skadeförebyggande åtgärder och ersättning för uppkomna skador på tamdjur (tusen kronor).

Länsstyrelse	Bidrag	Ersättning	Summa
Blekinge	128	0	128
Dalarna	571	335	906
Gävleborg	414	174	588
Gotland	20	34	54
Halland	0	0	0
Jämtland	27	0	27
Jönköping	147	20	167
Kalmar	351	18	369
Kronoberg	447	95	542
Norrbottn	0	0	0
Örebro	1 830	20	1 850
Östergötland	927	43	970
Skåne	617	0	617
Södermanland	621	1	622
Stockholm	317	134	451
Uppsala	450	35	485
Värmland	1 333	105	1 438
Västerbotten	19	37	56
Västernorrland	100	60	160
Västmanland	191	44	235
Västra Götaland	1 975	30	2 005
Hela landet	10 485	1 050	11 535

Källa: Länsstyrelserna & Jordbruksverket

Figur 1. Utbetalda bidrag till förebyggande åtgärder och ersättningar för uppkomna skador inom delområde tamdjur 1997-2017.

Skador på tamdjur 2017

Under 2017 angreps 367 får, 6 nötdjur och 14 getter. Utöver detta skadades eller förstördes 25 bikupor och 124 ensilagebalar.

Förutom får, nöt, get, häst, hjort, bikupor och ensilagebalar inträffar ibland även angrepp på djur som höns, påfågel, gås, kalkon, kanin, med mera. Dessa samlas i kategorin "Annat" i statistiken.

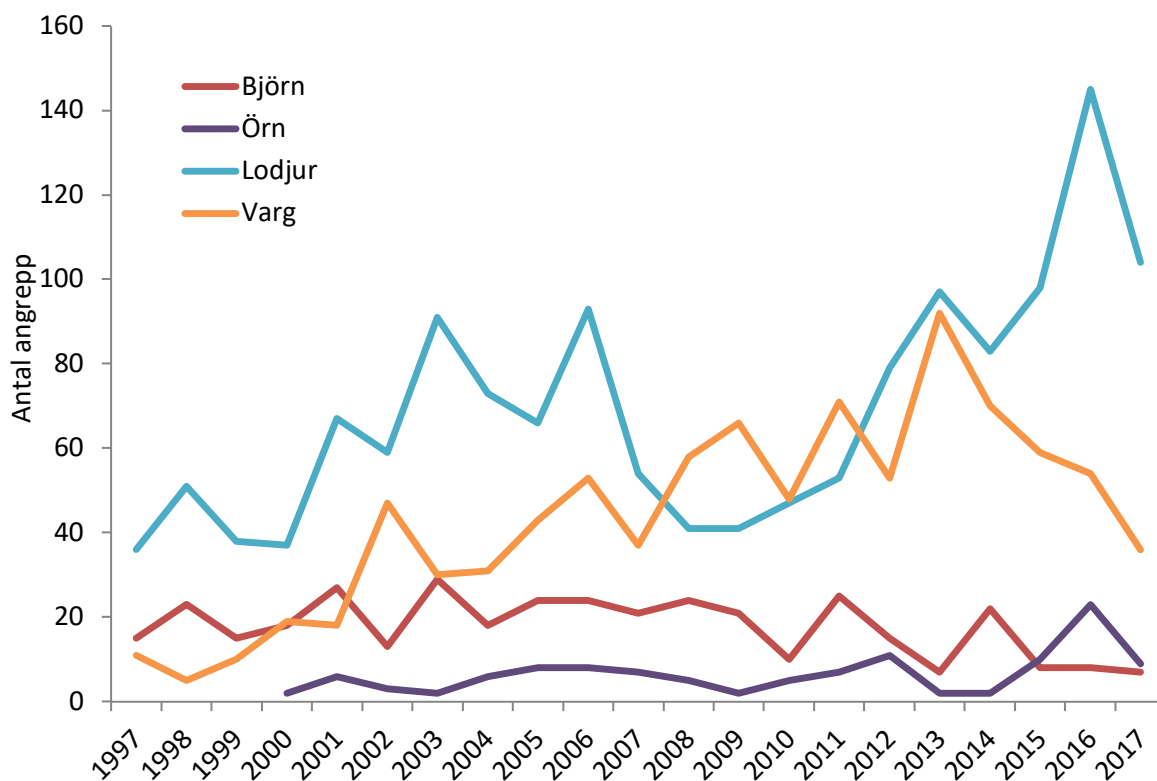
Vid förvaltning av stora rovdjur är det mer ändamålsenligt att förhålla sig till antal *angrepp* från olika rovdjur än summan av antalet djur som angripits, eftersom den senare till följd av rent slumpmässiga orsaker kan variera väldigt mycket. Från och med 2007 sammanställer Viltskadecenter därför även denna uppgift. I trenddiagrammet (figur 2) redovisas endast angrepp på får. Angrepp på övriga tamdjur är väldigt få och präglas av slumpmässiga variationer.

Under perioden 1997 – 2017 har såväl antalet rovdjursangripna tamdjur som antalet angrepp varierat ganska mycket mellan åren för samtliga rovdjursarter (se grafer för respektive rovdjur längre fram i rapporten).

Tabell 2. Antal dödade, skadade eller saknade av respektive tamdjur till följd av angrepp av fredade rovdjur i Sverige 2017.

	Får			Nöt			Get			Häst			Totalt	
	Dödade	Skadade	Saknade	Dödade	Skadade	Saknade	Dödade	Skadade	Saknade	Dödade	Skadade	Saknade	Antal angripna	Antal angrepp
Varg	117	12	26	1	-	-	-	-	-	-	-	-	156	36
Lodjur	162	6	17	1	-	-	13	1	-	-	-	-	200	104
Björn	7	1	3	4	-	-	-	-	-	-	-	-	15	7
Örn	16	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	16	9
Järv	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hela landet	302	19	46	6	-	-	13	1	-	-	-	-	387	156

Källa: Rovbase

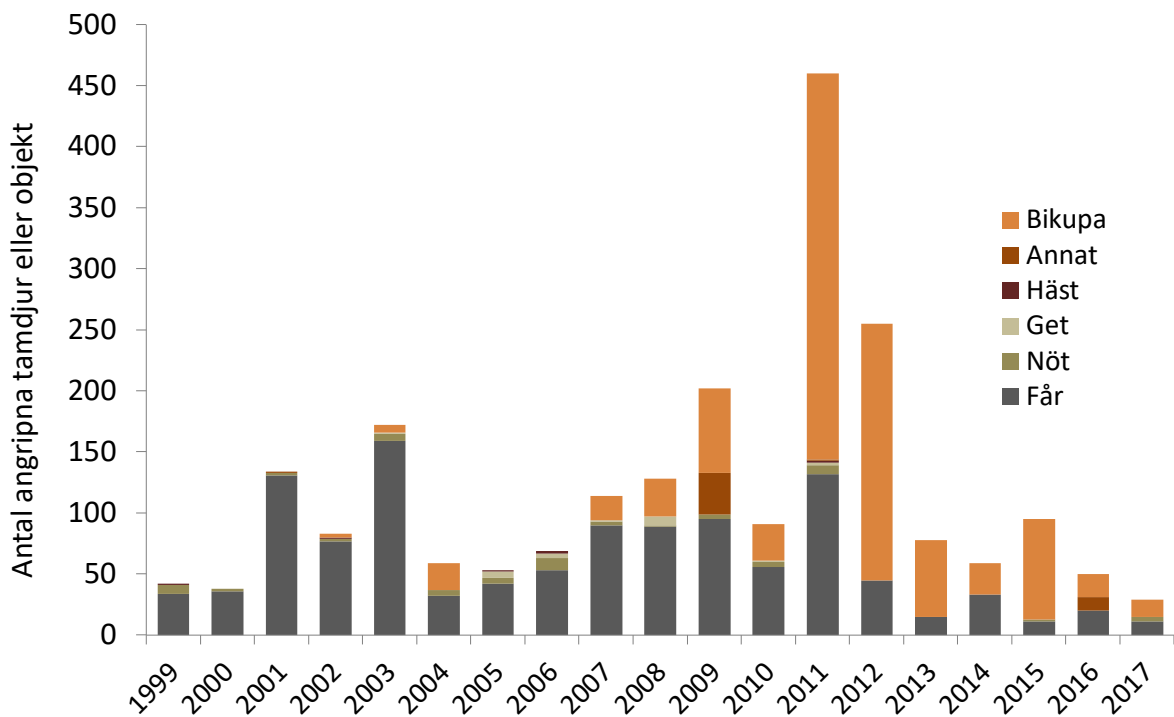
Figur 2. Antal rovdjursangrepp på tamdjur 1997-2017.

Skador orsakade av björn 2017

Tabell 3. Antal dödade, skadade eller saknade tamdjur/bikupor till följd av angrepp av björn 2017.

Länsstyrelse	Får			Nöt			Get			Häst			Bikupa	Annat			Totalt angripna av björn						
	Dödade	Skadade	Saknade	Dödade	Skadade	Saknade	Dödade	Skadade	Saknade	Dödade	Skadade	Saknade	Förstörda	Dödade	Skadade	Saknade	Får	Nöt	Get	Häst	Bikupa	Annat	Totalt
Blekinge	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Dalarna	6	1	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	-	-	-	10	-	-	-	6	-	16
Gotland	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gävleborg	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	7	-	-	-	-	2	-	-	7	-	9
Halland	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Jämtland	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	2	-	-	1	-	3
Jönköping	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kalmar	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kronoberg	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Norrbottn	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
Skåne	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stockholm	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Södermanland	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Uppsala	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Värmland	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Västerbotten	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	6	-	6
Västernorrland	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	5	-	5
Västmanland	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
V:a Götaland	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Örebro	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Östergötland	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hela Landet	7	1	3	4	-	-	-	-	-	-	-	25	-	-	-	11	4	-	-	25	-	40	

Källa: Rovbase

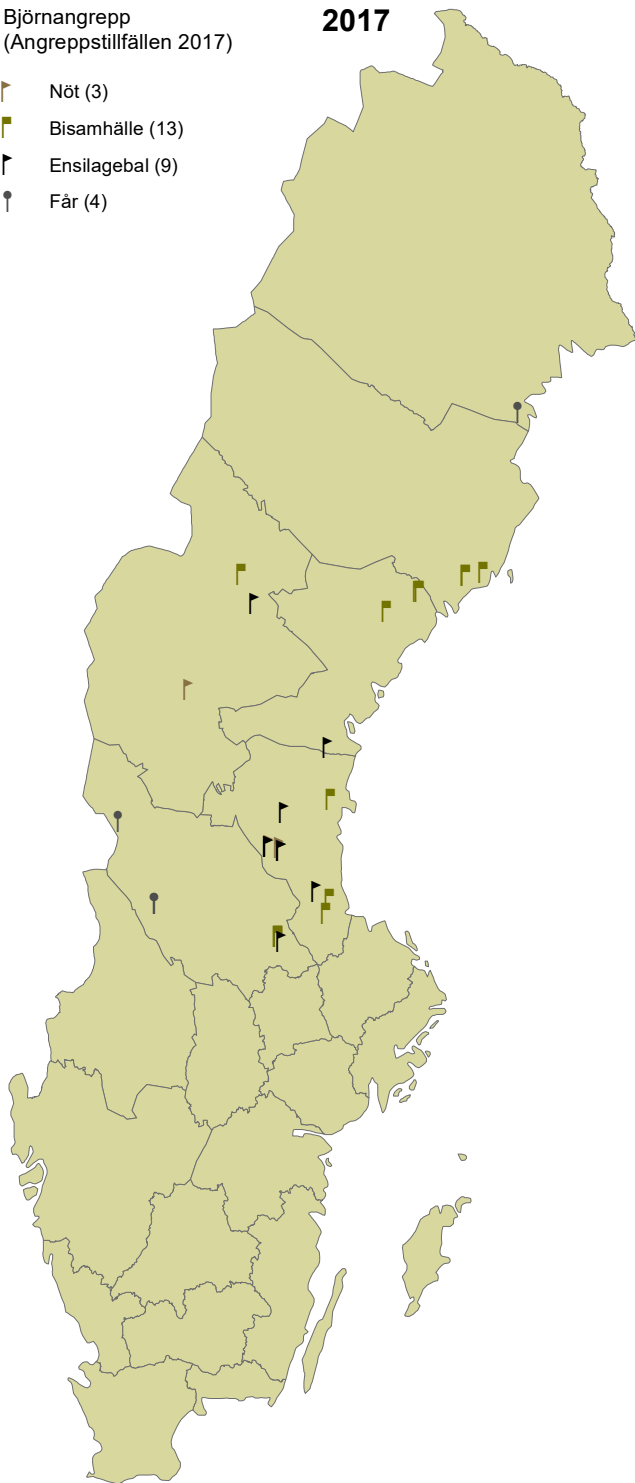

Figur 3. Skador orsakade av björn 1999-2017.

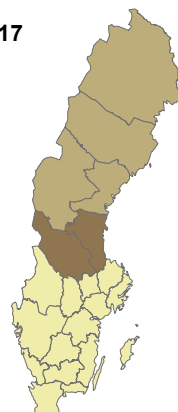
Björnangrepp
(Angreppstillfällen 2017)

2017

- 🚩 Nöt (3)
- 🚩 Bisamhälle (13)
- 🚩 Ensilagebal (9)
- 📍 Fär (4)

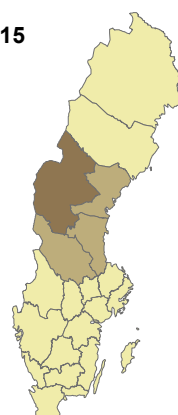
2017

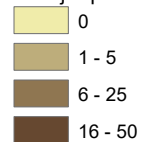
2016

2015

Antal björnangripna
tamdjur per län

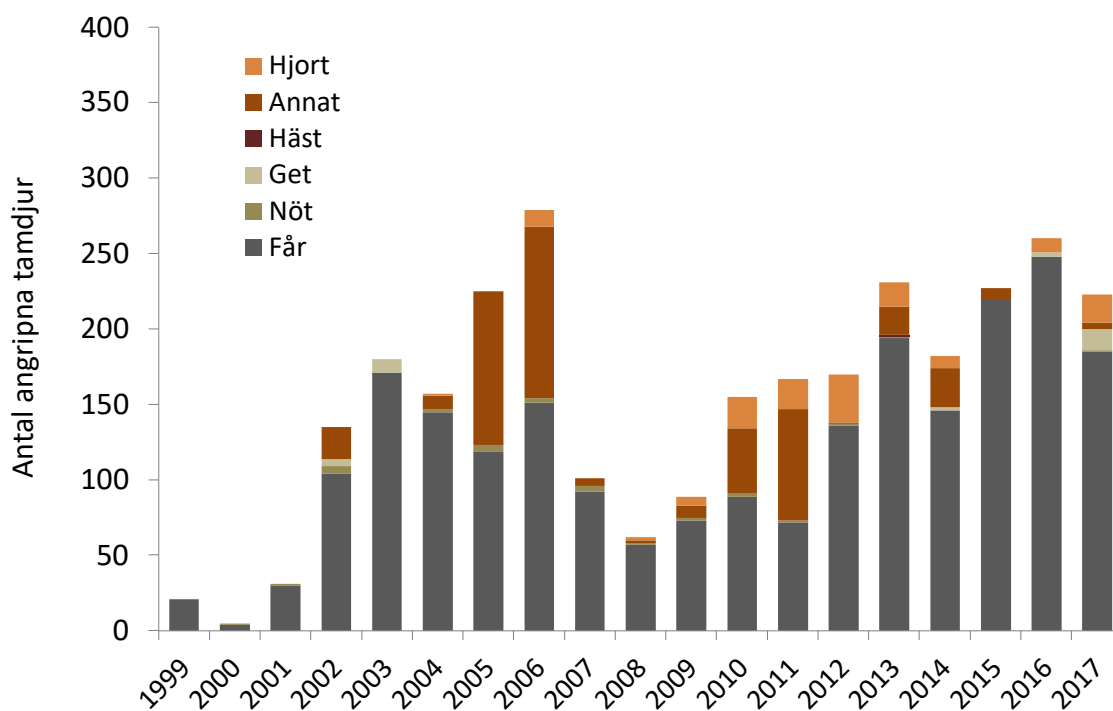
Figur 4. Skador orsakade av björn 2017.

Skador orsakade av lodjur 2017

Tabell 4. Antal dödade, skadade eller saknade tamdjur till följd av angrepp av lodjur 2017.

Länsstyrelse	Får			Nöt			Get			Häst			Hjort			Totalt angripna av lodjur						
	Dödade	Skadade	Saknade	Dödade	Skadade	Saknade	Dödade	Skadade	Saknade	Dödade	Skadade	Saknade	Dödade	Skadade	Saknade	Får	Nöt	Get	Häst	Hjort	Annat	Totalt
Blekinge	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Dalarna	1	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	1	-	2	-	-	-	-	3
Gotland	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gävleborg	7	-	-	1	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	7	1	3	-	-	-	-	11
Halland	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	5
Jämtland	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Jönköping	15	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	16	-	-	-	1	-	-	17
Kalmar	14	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15	-	-	-	-	-	-	15
Kronoberg	16	-	11	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	27	-	1	-	1	4	-	33
Norrbottnen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skåne	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	3	-	-	3
Stockholm	13	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15	-	-	-	-	-	-	15
Södermanland	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Uppsala	-	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-	2	-	-	-	6	-	2	-	-	8
Värmland	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Västerbotten	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Västernorrland	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Västmanland	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	4
V:a Götaland	86	3	3	-	-	-	1	-	-	-	-	-	12	-	92	-	1	-	12	-	-	105
Örebro	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
Östergötland	2	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2	-	1	-	-	-	-	3
Hela Landet	162	6	17	1	-	-	13	1	-	-	-	-	19	-	185	1	14	-	19	4	223	

Källa: Rovbase

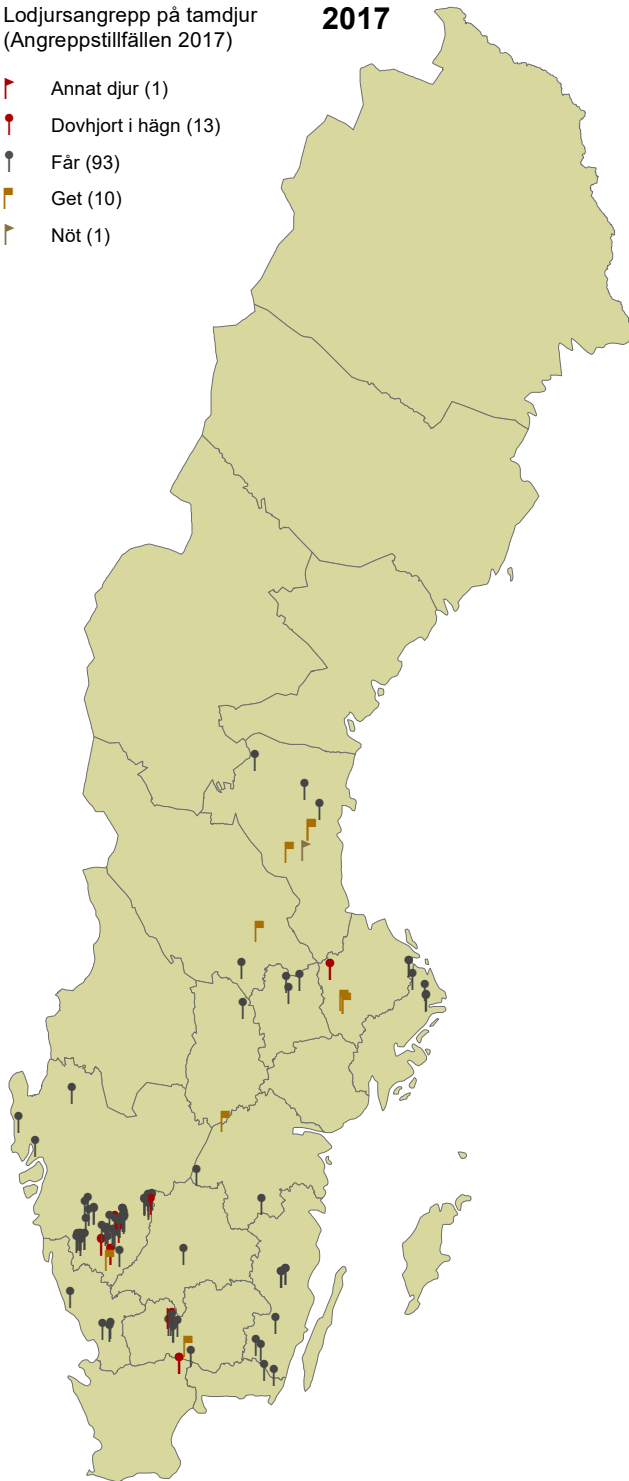

Figur 5. Skador orsakade av lodjur 1999-2017.

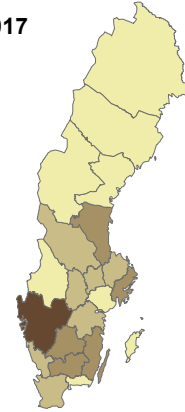
Lodjursangrepp på tamdjur
(Angreppstillfällen 2017)

2017

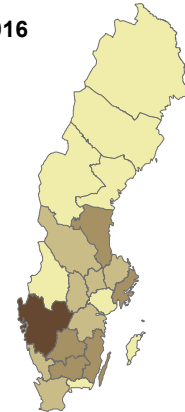
- Annat djur (1)
- Dovhjort i hägn (13)
- Får (93)
- Get (10)
- Nöt (1)

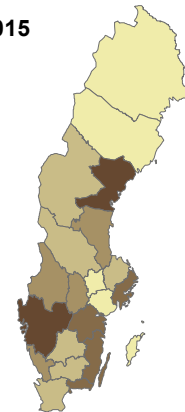
2017

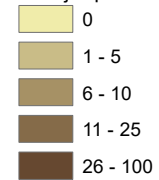
2016

2015

Antal lodjursangripna
tamdjur per län

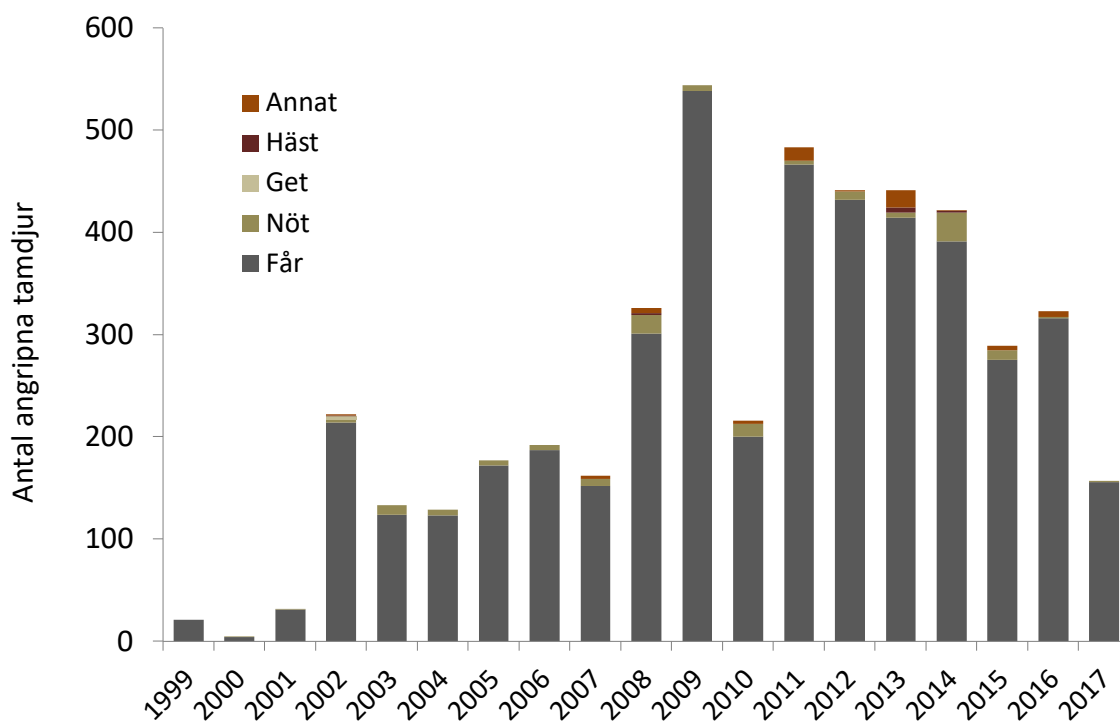
Figur 6. Skador orsakade av lodjur 2017.

Skador orsakade av varg 2017

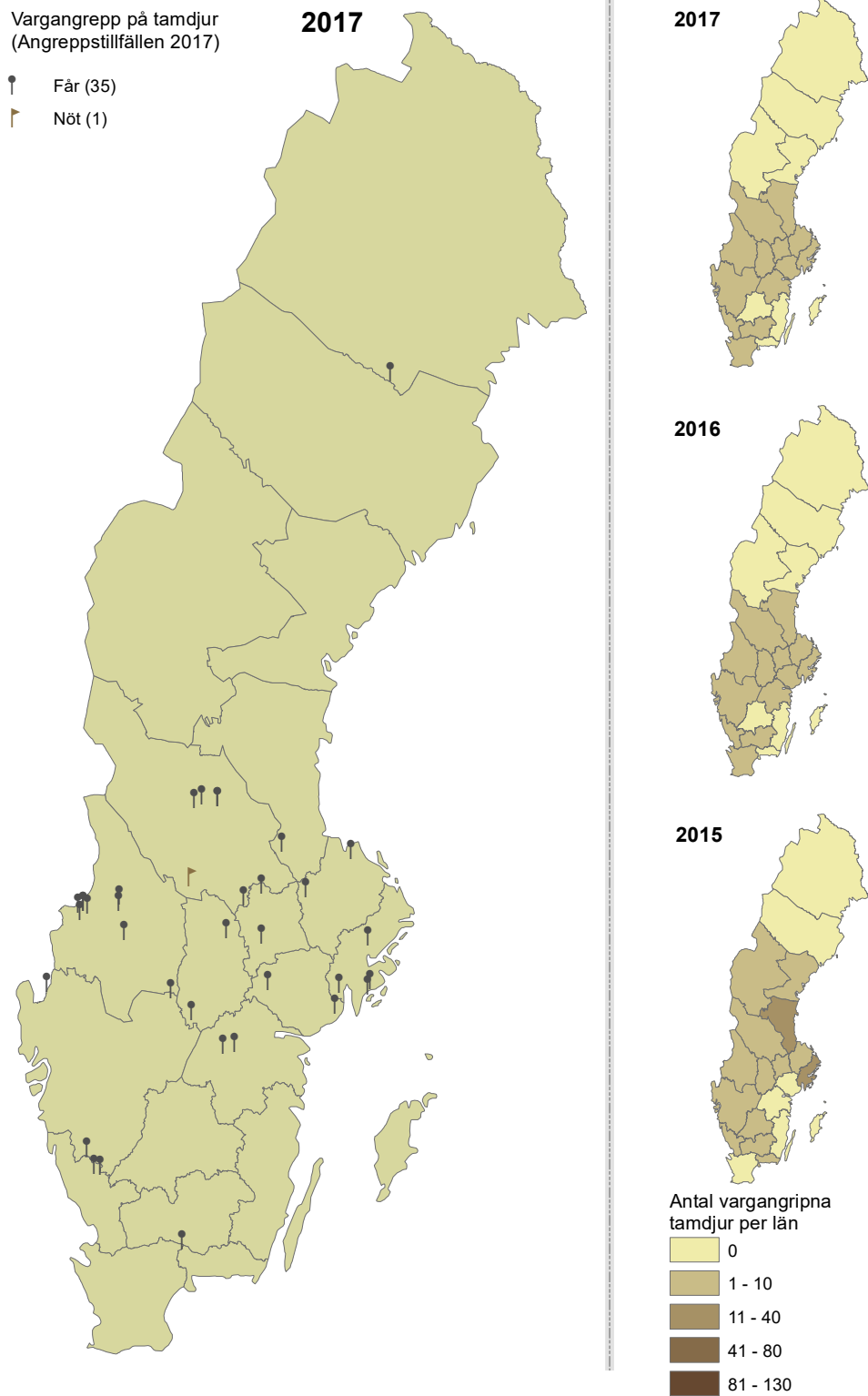
Tabell 5. Antal dödade, skadade eller saknade tamdjur till följd av angrepp av varg 2017.

Länsstyrelse	Får			Nöt			Get			Häst			Annat			Totalt angripna av varg					
	Dödade	Skadade	Saknade	Dödade	Skadade	Saknade	Dödade	Skadade	Saknade	Dödade	Skadade	Saknade	Dödade	Skadade	Saknade	Får	Nöt	Get	Häst	Annat	Totalt
Blekinge	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Dalarna	42	5	14	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	61	1	-	-	-	62
Gotland	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gävleborg	4	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-	6
Halland	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-	6
Jämtland	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Jönköping	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kalmar	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kronoberg	5	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	-	-	-	-	8
Norrbottnen	2	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-	5
Skåne	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stockholm	13	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	13	-	-	-	-	13
Södermanland	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	2
Uppsala	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-	6
Värmland	16	2	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	24	-	-	-	-	24
Västerbotten	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Västernorrland	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Västmanland	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
V:a Götaland	4	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-	6
Örebro	3	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	4
Östergötland	13	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	13	-	-	-	-	13
Hela Landet	117	12	26	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	155	1	-	-	-	156

Källa: Rovbase

Figur 7. Skador orsakade av varg 1999-2017.

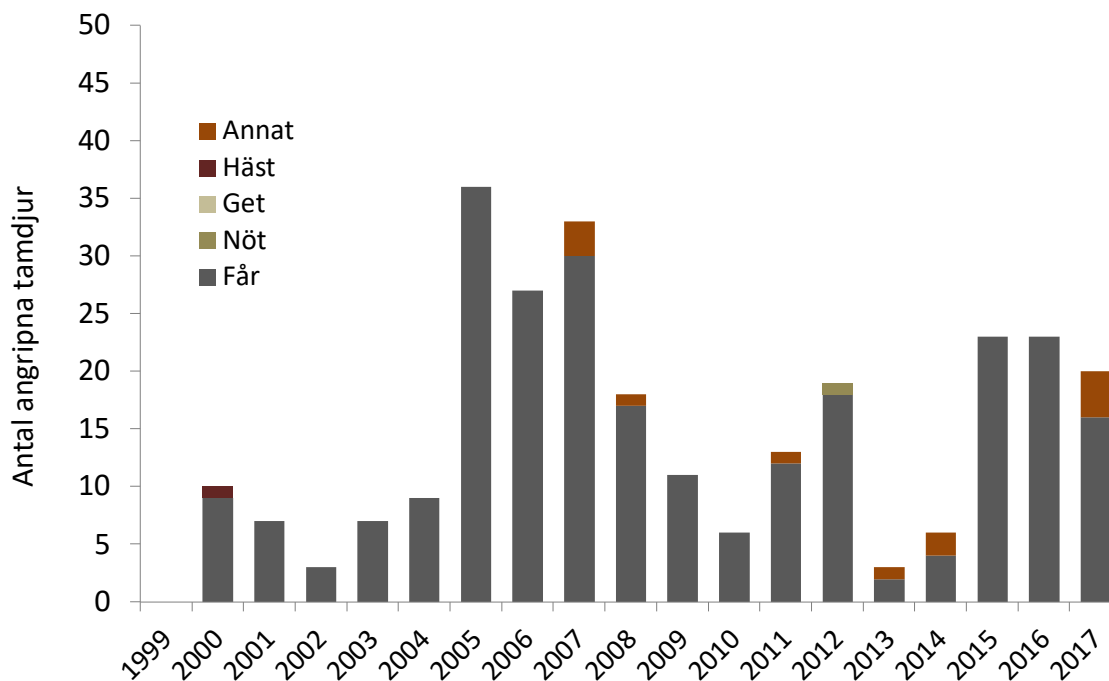
Figur 8. Skador orsakade av varg 2017.

Skador orsakade av örn 2017

Tabell 6. Antal dödade, skadade eller saknade tamdjur till följd av angrepp av örn 2017.

Länsstyrelse	Får			Nöt			Get			Häst			Annat			Totalt angripna av örn					
	Dödade	Skadade	Saknade	Dödade	Skadade	Saknade	Dödade	Skadade	Saknade	Dödade	Skadade	Saknade	Dödade	Skadade	Saknade	Får	Nöt	Get	Häst	Annat	Totalt
Blekinge	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Dalarna	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gotland	16	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	16	-	-	-	-	16
Gävleborg	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Halland	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Jämtland	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Jönköping	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
Kalmar	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kronoberg	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	1	-	-	-	3
Norrbottn	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skåne	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stockholm	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Södermanland	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Uppsala	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Värmland	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Västerbotten	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Västernorrland	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Västmanland	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Västra Götaland	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Örebro	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Östergötland	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hela Landet	16	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	1	16	-	-	-	4	20	

Källa: Rovbase

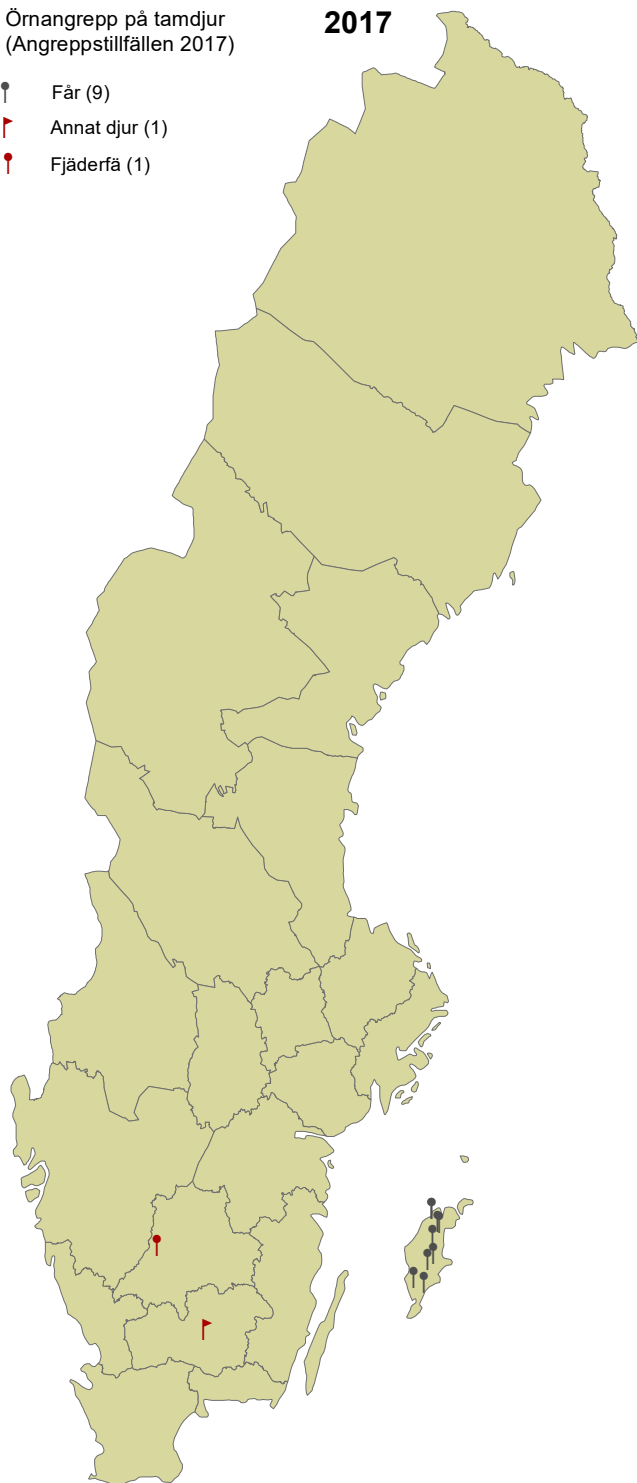

Figur 9. Skador orsakade av örn 1999-2017.

Örnangrepp på tamdjur
(Angreppstillfällen 2017)

2017

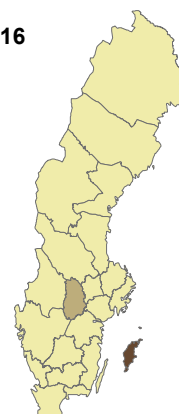
- 📍 Får (9)
- 🚩 Annat djur (1)
- 🚩 Fjäderfä (1)

2017

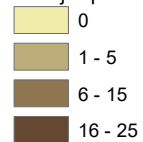
2016

2015

Antal örnangripna
tamdjur per län

Figur 10. Skador orsakade av örn 2017.

2. Hund

Om statistiken

Statistiken för skador och ersättningar för uppkomna skador inom delområde Hund bygger för år 2017 på registreringar i Rovbase fram till och med 21 februari 2018 (dagen för uttag ur Rovbase).

Redovisningen av rovdjursangrepp på hundar under 2017 innefattar angrepp som inträffat under perioden 1 jan - 31 dec 2017, som blivit besiktigade av länsstyrelsens besiktningsmän. I denna rapport redovisas endast fall där besiktningsmannen angivit att bedömningen är dokumenterad eller bedömd som säker. Angripande rovdjursart är den rovdjursart som besiktningsmannen bedömer har orsakat angreppet.

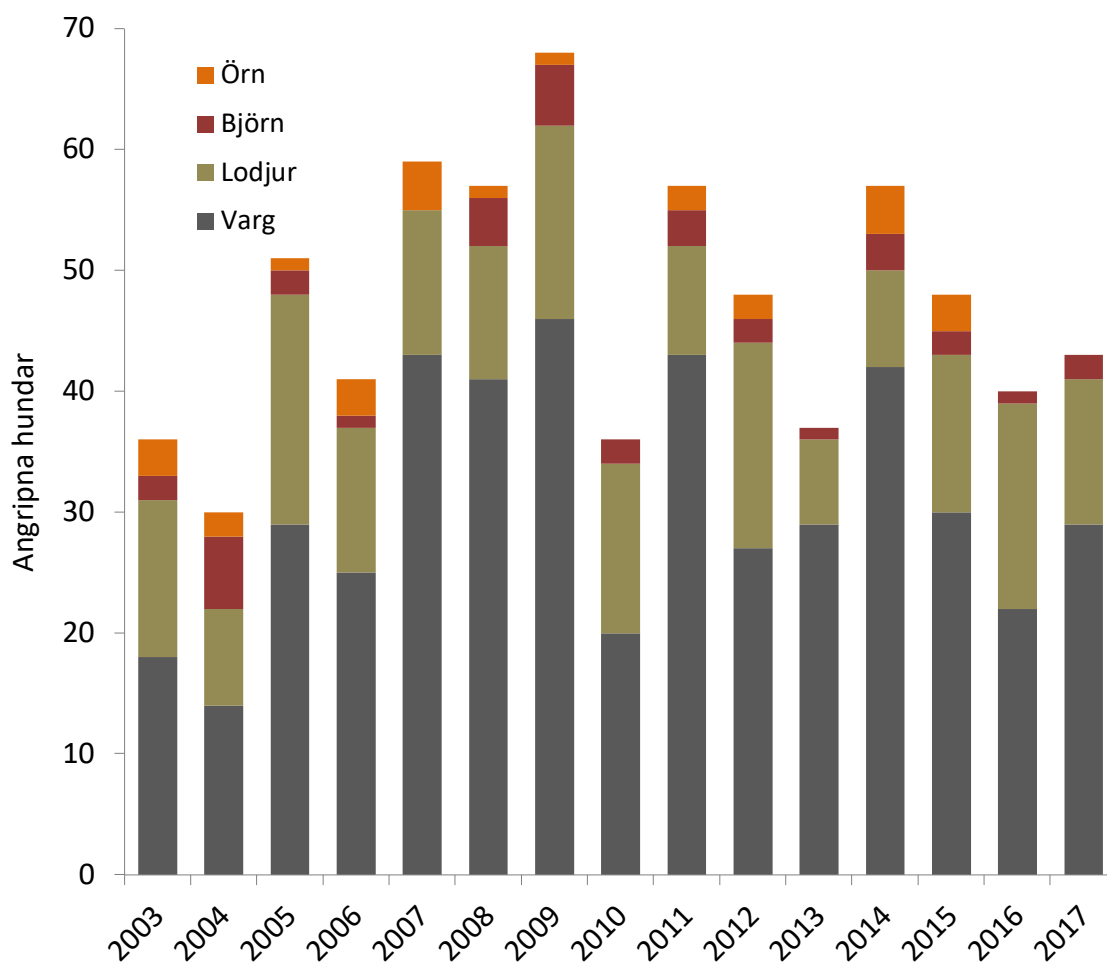
Skador på hundar 2017

Totalt angreps 44 hundar av fredade rovdjur 2017 (tabell 7 och figur 11) i situationer som inte handlade om jakt på rovdjuret ifråga. Under perioden 1997 - 2017 har det totala antalet rovdjursangripna hundar varierat mellan 0 (1997) och 70 (2009) stycken. Mellanårsvariationerna kan bero på flera faktorer som påverkar antalet jakt dagar med hund, bland annat väder och snödjup under jaktsäsongen.

Tabell 7. Antal dödade, skadade eller saknade hundar till följd av angrepp av fredade rovdjur, per län och i hela landet 2017.

Länsstyrelse	Varg			Lodjur			Björn			Örn			Totalt angripna hundar					
	Dödade	Skadade	Saknade	Dödade	Skadade	Saknade	Dödade	Skadade	Saknade	Dödade	Skadade	Saknade	Varg	Lodjur	Björn	Örn	Okänt rovdjur	Totalt
Blekinge	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Dalarna	1	3	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	4	1	-	-	-	5
Gotland	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gävleborg	4	1	-	-	-	3	-	1	-	-	-	-	5	3	1	-	-	9
Halland	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Jämtland	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	2
Jönköping	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kalmar	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kronoberg	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Norrbottn	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skåne	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stockholm	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-	5
Södermanland	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Uppsala	1	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	1	2	-	-	-	3
Värmland	2	7	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	9	1	-	-	-	10
Västerbotten	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
Västernorrland	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
Västmanland	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	3
Västra Götaland	-	1	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	1	2	-	-	-	3
Örebro	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	2
Östergötland	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hela Landet	14	14	1	1	8	3	1	1	-	-	-	-	29	12	2	-	1	44

Källa: Rovbase

Källa: Rovbase

Figur 11. Antal hundar angripna av rovdjur 2003-2017.

Utbetalda bidrag och ersättningar 2017

Under 2017 gavs ersättning för hundar angripna av fredade rovdjur med sammanlagt 354 000 kr och bidrag till förebyggande åtgärder med sammanlagt 516 000 kr.

Tabell 8. Antal bidrag till förebyggande åtgärder för hundar och utbetald summa per län och i hela landet 2017 (tusen kronor).

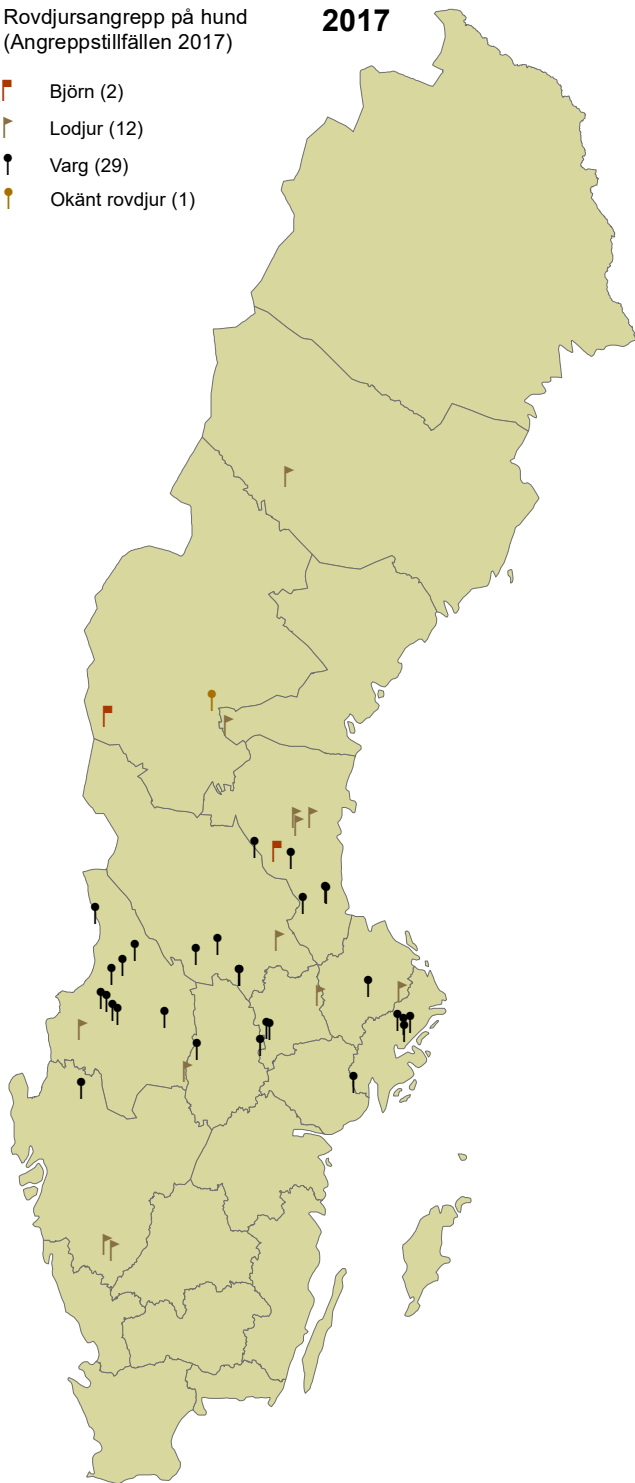
Länsstyrelse	Antal bidrag	Summa
Dalarna	63	133
Gävleborg	22	50
Stockholm	8	21
Södermanland	6	7
Uppsala	2	4
Värmland	49	127
Västmanland	20	41
V:a Götaland	5	18
Örebro	42	115
Hela landet	217	516

Källa: Länsstyrelserna

Rovdjursangrepp på hund
(Angreppstillfällen 2017)

2017

- Björn (2)
- Lodjur (12)
- Varg (29)
- Okänt rovdjur (1)

2017

2016

2015

Antal rovdjursangripna
hundar per län

- 0
- 1 - 5
- 6 - 15
- 16 - 25

Figur 12. Rovdjursangrepp på hundar 2017.

3. Gröda

Om statistiken

Redovisningen av beviljade bidrag till skadeförebyggande åtgärder och ersättningar för uppkomna skador grundas på beslut fattade under perioden 1 jan 2017 - 31 dec 2017. Redovisningen bygger på excelfiler med uppgifter inskickade från länen. De vanligaste typerna av förebyggande åtgärder är:

- Avledande utfodring på särskilda platser för att avleda fåglarna från värdefulla odlingar (genom spridning av korn under en viss tidsperiod).
- Olika skrämselfågelåtgärder (t ex gasolkanoner, flaggor och spegelskrämmor).
- Avledningsåkrar där fåglarna får beta ostört.

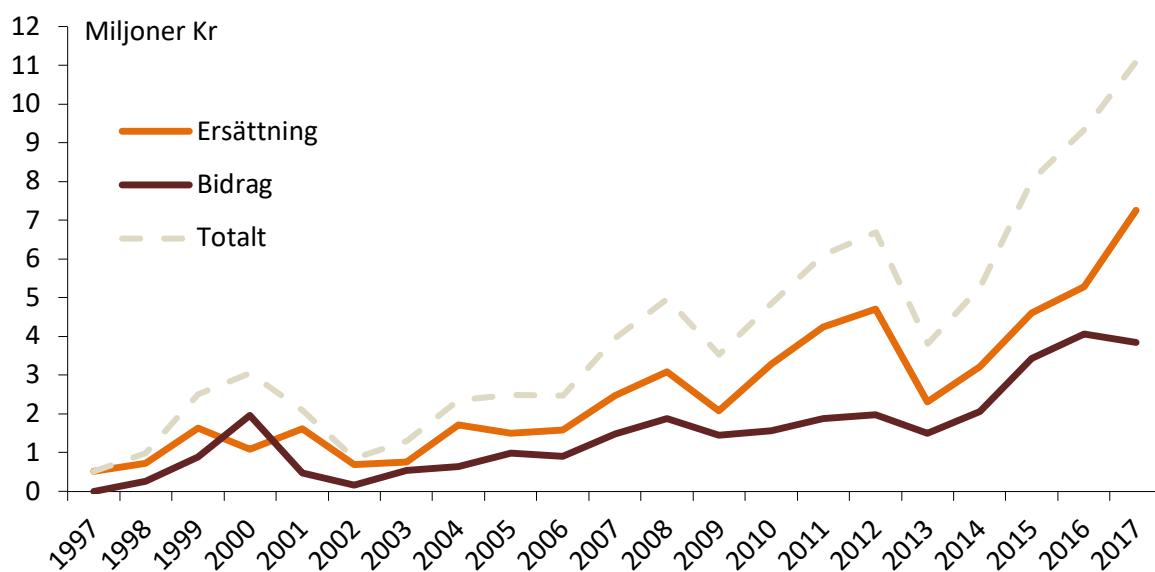
Några län finansierar även skrämselfågelkonsulenter under särskilt utsatta skadepioder.

Beviljade bidrag och ersättningar 2017

Under 2017 beviljade länsstyrelserna bidrag till förebyggande åtgärder med 3,85 miljoner kronor. Den sammanlagda ersättningen för skador på gröda uppgick till 7,26 miljoner kronor (tabell 9 och figur 13 & 14). Det saknas uppgifter om bidrag och ersättningar från Jämtlands län i årets data.

Skador på gröda 2017

De skador som redovisas på gröda är besiktigade och ersatta av länsstyrelsen. I många fall har flera olika fågelarter orsakat skada på samma plats under en viss tidsperiod (blandflockar). Därför redovisas ersättningsnivåerna både artvis (i de fall det varit artena flockar) och för olika typer av blandflockar (tabell 9). Grågäss och Kanadagäss ersätts av de flesta län bara under särskilda omständigheter t ex vid reservat. Länen har därför i flera fall bedömt hur stor andel skada som orsakats av varje art genom att utgå från antalet av respektive art som ingått flockarna. Vi redovisar även den ersättningen som utgått enligt lärens bedömning av skadegörare i dessa blandflockar (tabell 10).

Figur 13. Beviljade bidrag och ersättningar inom delområde gröda 1997-2017 från samtliga län utom Jämtland.

Tabell 9. Av länsstyrelserna beviljade bidrag (exkl moms) till skadeförebyggande åtgärder och ersättningar för uppkomna skador av fåglar på jordbruksgrödor under 2017 (tusen kronor). Siffrorna redovisas artvis när skadorna orsakats av artrena flockar.

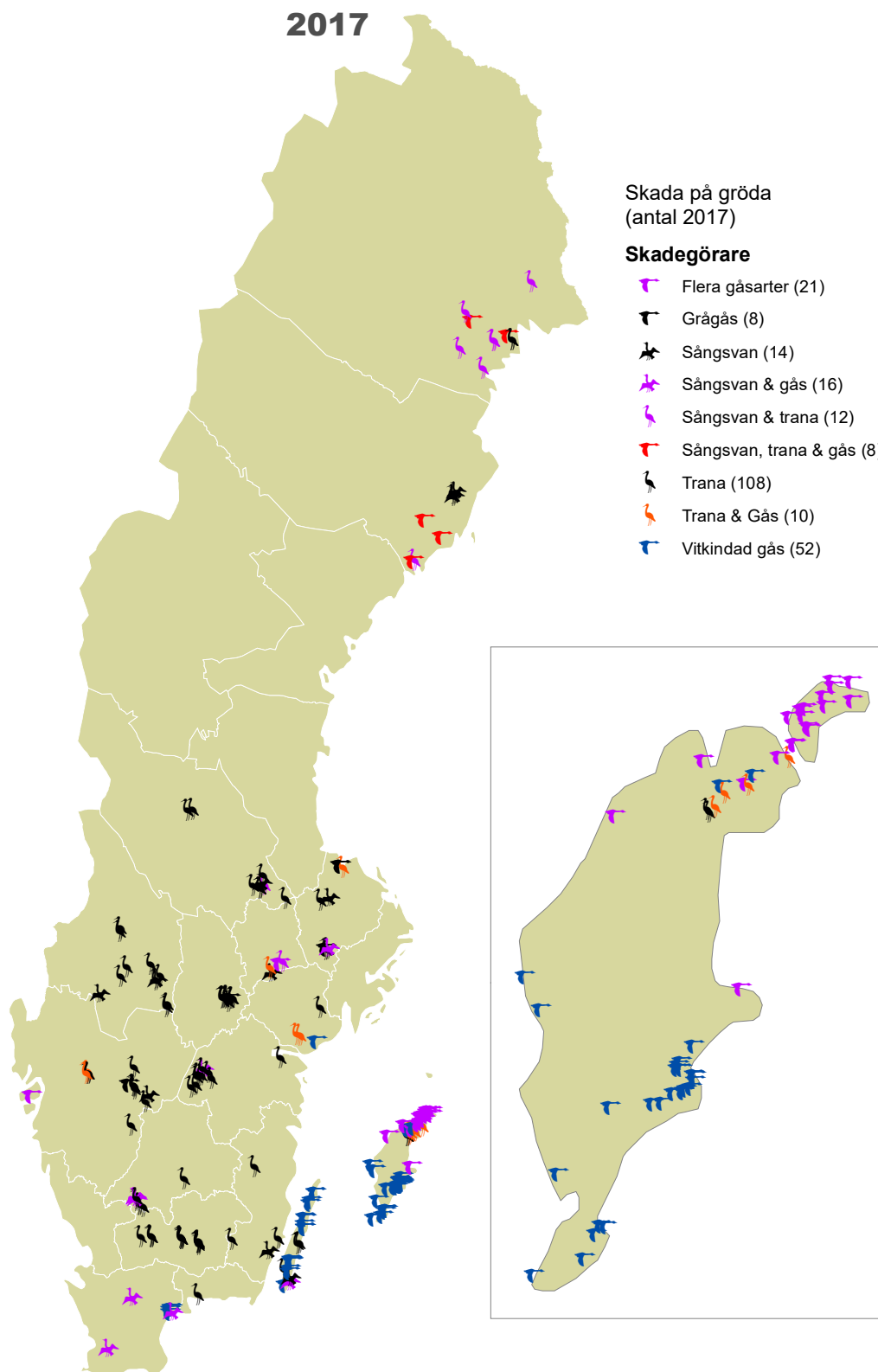
Ersättning per skadegörare												
Län	Bidrag	Flera gåsararter	Grågås	Sångsvan	Sångsvan & gås	Sångsvan & trana	Sångsvan, trana & gås	Trana	Trana & gås	Vitkindad gås	Ersättning	Totalt
Blekinge	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Dalarna	404	-	-	248	-	8	-	37	-	-	293	697
Gotland	293	595	-	-	-	-	-	33	125	413	1 166	1 459
Gävleborg	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10
Halland	-	-	-	-	-	-	-	-	7	-	7	7
Jämtland*	Uppgift saknas											
Jönköping	112	-	-	-	35	-	-	21	-	-	55	167
Kalmar	29	-	-	12	25	-	-	98	-	235	370	399
Kronoberg	1	-	-	-	-	-	-	190	-	-	190	191
Norrbottnen	72	-	-	-	-	162	91	109	-	-	362	434
Skåne	377	-	-	18	292	-	-	-	-	248	558	935
Stockholm	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	6	6
Södermanland	58	-	-	-	-	-	-	31	280	16	327	385
Uppsala	95	-	40	-	15	-	-	21	19	-	95	190
Värmland	286	-	-	29	-	-	-	216	-	-	245	531
Västerbotten	19	-	-	99	-	12	197	2 348	-	-	2 656	2 675
Västernorrland	13	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	62
Västmanland	250	7	-	44	3	46	-	12	84	-	196	446
Västra Götaland	748	18	109	14	-	-	-	74	98	-	313	1 061
Örebro	713	-	5	-	-	-	-	89	-	-	94	807
Östergötland	668	-	-	-	28	-	-	261	-	-	289	957
Hela landet	4 148	620	154	470	39	228	288	3 540	613	912	7 222	11 370

Källa: Länsstyrelserna

Tabell 10. Av länsstyrelserna beviljade ersättningar (exkl moms) för uppkomna skador av fåglar och björn på jordbruksgrödor under 2017 (tusen kronor). Redovisade siffror utgår från den bedömning länsstyrelserna gör av vilken art som orsakat skadorna även när dessa orsakats av blandflockar. Antalet fåglar av respektive art i blandflockarna ligger då till grund för bedömningen av hur stor andel av den totala skadan som varje art har orsakat.

Artvis ersättning									
Län	Bläsgås	Grågås	Kanadagås	Sångsvan	Sädgås	Trana	Prutgås	Vitkindadgås	Summa ersättning
Blekinge	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Dalarna	-	-	-	248	-	45	-	-	293
Gotland	-	-	-	-	-	158	-	1 008	1 166
Gävleborg	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Halland	-	-	-	-	-	-	-	7	7
Jämtland*									
Jönköping	-	30	-	5	-	21	-	-	56
Kalmar	-	-	-	-	-	-	-	370	370
Kronoberg	-	-	-	-	-	190	-	-	190
Norrbottnen	-	13	15	267	-	67	-	-	362
Skåne	-	60	-	165	19	-	-	314	558
Stockholm	-	-	-	6	-	-	-	-	6
Södermanland	-	-	-	-	-	311	-	16	327
Uppsala	-	28	-	-	10	53	-	5	96
Värmland	-	-	-	29	-	216	-	-	245
Västerbotten	-	37	-	140	3	2 475	-	2	2 657
Västernorrland	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Västmanland	-	51	-	62	1	82	-	-	196
Västra Götaland	-	213	-	15	-	84	-	1	313
Örebro	-	5	-	-	-	89	-	-	94
Östergötland	-	-	-	-	-	261	-	28	289
Hela landet	-	437	15	936	32	4 052	-	1 751	7 220

Källa: Länsstyrelserna

Figur 14. Fördelning av skador på gröda i Sverige 2017. Viktigt att notera är att Skånes län (för 11 av 16 ersättningar) och Västerbottens län (21 av 29 ersättningar) inte rapporterade koordinater för uppkomna skador under 2017. Dessa skador finns därmed inte med i kartan.

Viltskadecenter (VSC) är ett nationellt kunskapscentrum rörande skador på egendom orsakade av vilt och inventering av stora rovdjur. VSC fungerar som ett servicecentrum för myndigheter, organisationer, djurägare, markägare och allmänhet i dessa frågor. VSC arbetar på uppdrag av Naturvårdsverket sedan 1996 och tillhör institutionen för ekologi vid SLU, Sveriges Lantbruksuniversitet.

Viltskadecenter, Grimsö Forskningsstation, 730 91 Riddarhyttan
www.slu.se/viltskadecenter

